

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARIAT

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prilepi-
te spodaj ali
na ovitku, Ako (434)
je številka
redni vam s prihodnje
številko našega lista po-
steje naročnina. Prosi-
mo, ponovite jo takoj.

Stev. (No.) 433.

Chicago, Ill., 23 decembra December 1915.

Leto (Vol.) X.

O božiču.

Prostovoljec...

Novo leto.

Stara kakor hrepenenje je človeška vera v odrešenje, vera, ki izraža up trpečega srca. Mesija ni bil rojen pred 1915 leti, kakor pravi pobožna legenda, temveč v sivih dneh davne davnine, ko se je človek nejasno začel zavedati svojega mučeništva in je duša zakoprnela po olajšavi.

Priprosti človek je čutil omejenost svojih sil ob vsakem koraku, in v svojem strahu, ki je bil oče prve vere, je povsod slutil nevidne roke, ravnaajoče njegovo usodo in igrajoče se z njim kakor z lutko. Vsega se je bal od njih in vse je pričakoval od njih. Breme življenja so mu naložile skrivnostne sile, in le one ga morejo rešiti.

Vkljub vsemu mysticismu pa je bilo primitivnemu človeku nemogoče izhajati z abstraktnimi pojmi. Razumljiva mu je bila le stvarnost, ki jo je potreboval v vsem in povsod. Tako je oblikoval tudi svoje slutnje; sovrašnim silam je dal oblike, ki so mu bile najbolj znane, podobne sebi in živim bitjem okrog sebe, zoperstavil jim je pa dobre sile, katerim ni znal podeliti lepše, večje, popolnejše oblike od sebe. Njegovi bogovi so imeli človeška telesa, človeške obraze in človeške čute; čim prijaznejše jih je smatral, tem bolj jih je napravil sebi podobne.

V nešteti tisočletjih so bili vsi njegovi odrešeniški taki človeški bogovi. Tak pomočnik je bil Prometej, ki je ukradel olimpijskim bogovom ogenj za človeštvo; tak je bil Budha, in tako vtelesenje odrešeniške ideje je bil Jezus Kristus, za njegove vernike davno pričakovani in prerokovani Mesia. Daleč v meglene čase prazgodovine gremo lahko in od naroda do naroda romamo lahko, in povsod najdemo sledove te nadpolne, tolažilne, bajke o odrešeniku iz tajnega sveta. Krščanstvo je le ena postaja v nepreglednem razvoju sladke, iz nepremagljivega kopnenja oživele vere.

Preko zadnje postaje pa mora človeštvo dalje, kajti do njegovih ciljev je neskončno dolga pot, in nikdar jih ne bi doseglo, če bi se ustavilo sredi ceste. Napredujoče je pustilo za sabo, kar je služilo le preteklosti; na svojih novih potih mora rabiti novo orožje namesto zastaralega. Želje in slutnje zamenjuje s spoznanjem; nove oblike jemlje iz povečanega sveta in razširjenega horizonta.

Vkljub Vedam in bibliji, talmudu in evanجيلijem ni človeštvo doseglo rešitve, ni mu je prinesel ne Prometej, ne Jezus Nazarenski. Iz starih zmot mora iskati stezo do resnice; in ta mu pravi: Odrešenja ni in ne bo od zunaj; v tvojih rokah je, o ljudstvo, v jarem upognjeno, in tvoj pravi odrešenik moreš biti le samo. Kadar boš samo svoj Kristus, boš lahko slavilo svoj pravi božič.

Dr. Kraus v Buenos Aires v Argentini je iznašel serum proti oslovskemu kašlju. V Berlinu so delali po izkuse s tem zdravilom in baje se bili zelo uspešni. O osebnosti iznajditelja ni mnogo znanega, ali to nič ne de, če je le iznajdba dobra. Sicer je pa ta naš svet resnično komičen; na eni strani se neprenehoma trudijo ljudje, kako bi reševali življenje, na drugi se pa enako trudijo, kako bi ga pokončevali.

EDOUARD VAILLANT UMRL.

Nepričakovana Smrt je s svojo koščeno roko posegla v vrste najboljših in najplemenitejših ter si izbrala žrtev; katero si bo človeštvo težko nadostilo. Umrl je stari francoski sodrug Marie Edouard Vaillant, čigar ime se blešči v zgodovini francoskega socializma in Internacionale kakor Jan-tesovo, Beblovo, Engelsovo in Keir Herdieja.

Vaillant je bil rojen leta 1840. v Vierzonu na Francoskem. Študiral je najprej doma, potem pa v Heidelbergu na Nemškem, kjer se je seznanil z Ljudevitom Fenerbachom in z njegovo filozofijo. Bil je ognjevitvega temperamenta in njegovo prijateljstvo do sicer premalo uvaževanega nemškega filozofa se je spojilo s navdušenim obudovanjem. Preko Feuerbacha pa je našel Vaillant pot do Marxa in Engelsa, preko njegove filozofije do socializma.

Mladi francoski mislec je kmalu spoznal, da je v dobi kapitalizma vsaka svoboda gospodarsko vprašanje in da je odvisna od osvoboditve proletariata. V nekem pismu je pisal l. 1869. Feuerbachu:

"Danes je delavski razred v enakem položaju napram buržvaziji, v kakršnem je bila ta leta 1789. (pred izbruhom francoske revolucije) napram duhovništvu in plemstvu. Bojeviti proletariati ustanovijo republiko za vse čase. Vi ste mu dali zgled; porušili ste dobre bogove kristjanov in teistov; proletariati Vam sledi in poruši zadnjo inkarnacijo megle: boga Kapital. Upam, da ne zadene ta revolucija, ki bo politično in socialno enako radikalna, na nikakršen odpor pri sosednjih narodih, ampak da povzroči revolucionarno tekmo, katere je doslej francoskemu gibanju manjkalo, vsled česar je ostalo osamljeno in neuspešno."

Kmalu je prišla prilika, da je Vaillant praktično preizkusil svoje misli. Leta 1870. je Prusija napovedala Franciji vojno. Vaillant se je vrnil v Pariz in je bil dodeljen nacionalni gardi. Po katastrofi pri Sedanu in padcu cesarstva je hotel, da

postane Francija socialna republika. V času pruskega obleganja je z vso gorečnostjo delal za socialistične ideje; v komunij je imel vodilno mesto in je izpolnjeval svoje naloge z največjo vnemo. Ko je bila komuna v rekah krvi zadušena in je maščevanje Versailles slavlilo besne orgije, so Vaillanta obsodili na smrt. Izvršiti pač niso mogli sodbe, ker se mu je posrečilo, da je pobegnil v Anglijo.

Tukaj je prišel v osebne stike z Marxom in je večino svojega časa posvetil socialnim in gospodarskim študijam. Iz temperamentnega revolucionarja se je tako razvil v premišljenega in temeljitvega socialista, ne da bi se mu bil zato ohladil revolucionarni žar. Spoznal pa je, da ne more revolucionarno dejanje posameznika ali kakšne skupine odločiti toka zgodovine, ampak da je tre-

ba za socialno osvoboditev organiziranega, smotrnega, vsestranskega dela zavednega in mednarodno združenega proletariata. Poleg globokih teoretičnih študij je pa tudi praktično delal. Ko se je zdelo, da je poraz komune uničil vsako socialno stremiljenje in delo, je bil Vaillant med prvimi, da je zbral razkropljeno četo in ji vлил zopet pogum v srce.

Leta 1880. je bila izrečena amnestija za nekdanje komunarke in Vaillant se je vrnil v Pariz. Socialistično gibanje na Francoskem je bilo tedaj bolj razcepljeno kakor v katerikoli deželi. Kolkor je bilo voditeljev, toliko je bilo strank in frakcij. Za obstoj republike pa so prihajali kritični časi. Klerikalno-militaristična reakcija je prešerno dvigala glavo in general Boulanger je bil praporščak cazarizma. Vaillant s svojimi pristaji je

Še en bojevnik padel.

V vse armadah na evropskih in azijskih bojiščih je na tisoče in tisoče sodrugov, ki morajo prelivati svojo kri za tuje cilje in njim sovražne namene. In smrt, ki ima na poljanah in v zakopih žetev, kakršne ji ni še priredila ne kuga ne kole-
ra, kosi tudi po vrstah socialistov, in na stotisoče tovarišev nam bo manjkalo, kadar bo to strašno klanje končano. Med milijoni, ki jih pokopavajo in sežigajo daleč od domačega kraja, je toliko naših, da ni danes niti mogoče voditi računa o njih.

Le če objame Bela žena katerega, ki je stal na eksponiranem mestu in so ga zato tudi vladajoče sile poznale kot našega, se raznese vest o izgubi po svetu. Tako prihaja sedaj poročilo, da je zopet eden vzlet iz vrst francoskih sodrugov.

Dr. Meslier, poslanec za okraj Asnières-Saint-Duen je bil eden najpopularnejših govornikov v francoski socialistični stranki. Po poklicu je bil zdravnik, in dasi je bil mojster v svoji stroki —

ali pa ravno zato — je spoznal, da je medicina in kirurški nož zelo ubožno sredstvo v boju proti bolezni, dokler je socialne razmere pospešujejo. Človeško zdravje je bilo po njegovem prepričanju kos socialnega vprašanja in zato se je bojeval za nove razmere, v katerih doseže človeško življenje svojo pravo vrednost.

Ker je imel sijajen govorniški dar in obširno znanje, si je tudi v parlamentu pridobil velik ugled in je štel med najbolj znane debatarje v francoski zbornici.

Ko se je pričela vojna, je odšel kot zdravnik k armadi. Svojo človekoljubno službo je opravljal sredi sovražnega ognja, krogla, ki je slepa, ga je pa zadela pri tem delu in ga težko ranila. Moral se je vrniti domov, za posledicami rane je pa umrl. Rešujoče življenje drugih je žrtvoval svoje; storil je resnično junaško smrt.

Točno o polnoči bo starega leta konec in pričelo se bo novo. Zažvenketali bodo kozarci, trobente bodo zadonele in ljudje si bodo voščili srečo in veselje. Največ bo v teh čestitkah prazne navade, mnogo vinskega duha, tupatam bodo pa odkritosrčne, tople želje.

Ljudem ni zameriti, če so si napravili lepe, a vendar v trdem življenju dejstev brezpomembne šege, in nič jim ni očitovati, če jih izvršujejo. Simboli in simbolične navade bodo najbrže živele s človekom do konca dni in obžalovanja vredni so čemerneži, ki priznavajo izključno realnost in praktičnost in presoajo vse le po praktični vrednosti. Ali nič manj ni obžalovati tistih, ki se dajo z zunanjimi oblikami tako premotiti, da popolnoma pozabijo na vsebino življenja.

Voščite si veselje in srečo za novo dobo, ki se pričinja. Saj je lepo. Toda leto je kratek, zelo kratek čas, a pozabiti ne smemo, da se razvija zgodovina človeštva v mnogo večjih epohah in če hoče to človeštvo res kdaj doživeti novo dobo, mora svoje obzorje razširiti čez tesne meje leta. In potem se mora spomniti, da ne odločujejo o sreči in veselju novoletna voščila, temveč da je usoda postavila pred človeštvo veliko vprašanje: Kako si boš samo uredilo dom svojega življenja na tem svetu?

Priroda sama je postavila človeštvo plotove; čez nekatere ne more nikdar, druge lahko razmakne, tretje poruši. Smrti se ne ubrani; kajti tak je zakon, da mine vse, kar je nastalo. Umreti mora človek; zemlje nekoč ne bo več, in tisto zlato solnce, ki se sedaj blešči v zaslepljivi krasoti, bo izgubilo svoj sijaj in bo minilo. Toda dokler smo živi posamezniki im vse plemo, imamo neštete naloge in neštete možnosti, da jih izpolnimo in povzdiguemo življenje vse više in više.

Pred napredek, v katerem tiči vsa sreča, je pa Usoda zapisala Boj. Niti za ped ne razmakne živni rod svoje realne in idealne posesti brez boja. Priroda ne zahteva za vse večne čase takega krvavega klanja, kakršno izpreminja sedaj Evropo v puščavo. To so ostanki preteklosti, ki je človeštvo še ni znalo pokopati. Ali boj je večen. Tudi delavski razred, v katerem se poraja bodočnost vsega plemena, se mu ne izogne. Delavstvo je poklicano, da poruši plotove, s katerim je kapitalizem zagrabil pot v svobodo in srečo — da pripravi novo leto, novo dobo.

Naše voščilo se glasi: Uspešen boj!

V Chicagi je 85.000 otrok vsled prehlajenja tako bolnih, da ne morejo hoditi v šolo. Influenca pa razsaja tudi med odraslimi silno. Iz drugih držav prihajajo enake vesti. Tukaj je pravi sovražnik človeštva in proti njemu bi bilo bolj treba mobilizacije kakor proti drugim narodom.

Angleški parlament je dovolil vladi milijon novih vojakov. Armada Velike Britanije doseže s tem število štirih milijonov mož, kakršnega ni imela še nikdar v zgodovini. In kaj bo zdaj? Sovražniki bodo gledali, na kakšen način bi oni pomnožili svoje armade, da ne ostanejo prekratki.

neusmiljeno razkrival izdajalske nazadnjaške manevre in posrečilo se je odpreti javnosti oči in takorekoč zadnjo uro rešiti republiko.

Leta 1884. je bil Vaillant izvoljen v pariški svet, pozneje pa tudi v francoski parlament, kjer je užival splošen ugled. Za združenje francoskih socialistov si je poleg Guesda in Jauresa pridobil največje zasluge. Leta 1913. je bil tudi kandidat socialistov za predsednika republike; dobil je 69 glasov; izvoljen je bil M. Poincaré s 483 glasovi.

Odkar se je vrnil iz pregnanstva, ni bilo mednarodnega socialističnega kongresa, da se ga ne bi bil Vaillant udeležil in na vsakem mu je bila dodeljena važna vloga.

Ko je lani zagonila nevarnost vojne in je bil Jaures podlo umorjen, je Vaillant največ storil, da bi se bil preprečil izbruh svetovne katastrofe. Francoski socialisti so z vso silo pritiskali na svojo vlado, da je do zadnjega trenutka poizkušala ohraniti mir in pod njihovim pritiskom je vplivala tudi na angleško in rusko vlado. To so zgodovinska dejstva, katerih ne more zatajiti nobena bela ali črna knjiga. Že ko je bilo skoraj vse upanje izgubljeno in je bila mobilizacija neizogibna, je Francija pod socialističnim vplivom mobilizirala 10 kilometrov od meje, da bi se preprečila vsaka provokacija in vsak slučaj, n spopad. Ko je bilo vse to prizadevanje zaman in je Nemčija napovedala vojno, tedaj je seveda nihče več ni mogel preprečiti, kajti vojna — to se prevečkrat pozabi — ni odvisna le od tistega, ki hoče ohraniti mir, ampak tudi od tistega, ki ga noče. Od onega trenutka dalje je smatral tudi Vaillant za svojo nalogo pomagati, da se skruši pruski militarizem.

Smrt je ugrabila Vaillanta v času, ki bi najbolj potreboval moč, enakih njemu. Na Angleškem je pokosila Keir Hardieja, na Francoskem Vaillanta, dva prijatelja, dva stebra Internacionale, in težka bo naloga, postaviti nova na njiju mesta.

ADVERTISKEMEN

Avstr. Slovensko

Bol. Pod. Društvo

Ustanovljeno 16. januarja 1918.

Inkorporirano 24. februarja 1918 v državi Kansas

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI

Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreda.: JOHN GORŠEK, Box 179, Radley, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 33, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 207, Rdley, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

Pomoćni odbor:

WILLIAM HROMEK, Box 65, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMANN, Box 514, Frontenac, Kans.
Sprejemna pristojbina od 16. do 45 leta znaša \$1.50.

Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajnika
Vse denarne pošiljke pa gl. blagajniku.

NAZNANILO.

Ely, Minn.

Naznanja se vsem članom Avstrijsko Slovensko Bolniško Podpornega Društva šte. 20, da smo izvolili v odbor za bodoče leto 1916 sledeče:

Predsednik: Louis Champa, b. 961; podpredsednik: Frank Piškur; tajnik: Frank Martinjak, b. 178; blagajnik: Jernej Janežič, b.

398; zapisnikar: Peter Šterk; prvi nadzornik: Jos. Kravanja; drugi nadzornik: Frank Povhe; tretji nadzornik: Matija Koščak.

Na zadnji seji je bilo sklenjeno: Kateri član se ne udeleži 3 mesece rednih mesečnih sej, bo plačal 25 centov globe v društveno blagajno. Zatorej Vam toliko v pojasnilo, da potem ne bo kakega oporekanja.

Sobratiski pozdrav

Frank Martinjak, tajnik.

58 vojn obenem.

Na prvi pogled se zdi človeku, ki se poteguje v vseh rečeh za treznost in natančnost, da je izraz "svetovna vojna" vendar pretilan, ker je naravetu pač tudi še nekoliko nevarnih držav. Toda izraz je popolnoma opravičen.

Zemlja dele zemljepisno na pet delov: Evropa, Azija, Afrika, Amerika in Avstralija; nekateri štejejo otoke Tihega oceana za šesti del, imenovan Oceania. Ne eden teh delov ni prost vojne; tudi v Ameriki je Kanada kot angleški dominium neposredno prizadeta. Kako čutiljo nevarne dežele vojno, pa vidimo v Zedinjenih državah, kjer imamo zaradi vojne vsak dan kakšno novo zunanje ali notranje vprašanje.

Oficijelno zapletenih je v svetovno vojno 13 držav. Na eni strani so Nemčija, Avstro-Ogrska, Bolgarska in Turčija; na drugi strani so Rusija, Anglija, Belgija, Francija, Italija, Srbija, Črnogorica, Japonska in San Marino. Toda vse te države niso zapletene z vsemi štirimi centralnimi državami (Nemčija, Avstro-Ogrska, Bolgarska in Turčija). Vojno imajo: Nemčija z 8 državami (z Italijo ne), Avstro-Ogrska s 6 državami, z Rusijo, Anglijo, s Francijo, z Italijo, s Črnogoro in s Srbijo; Turčija z ravno temi 6 državami, Rusija s 4 državami (Nemčija, Avstro-Ogrska, Bolgarska in Turčija); Anglija z ravno temi 4 državami; Belgija z dvema državama

Prizren.

Prizren je krasno ležeče mesto v nekdanjem kosovskem vilajetu. "Onamo, onamo, da vidju Prizren", pravi navduševalna jugoslovanska pesem. Srbom in Črnogorcem je Prizren zgodovinsko častljivo mesto kot prestolnica srbskih kraljev iz rodu Nemanja. Prizren leži v zelo lepi ravni ob deroči Marici, pritoku Drine, in ima okoli 50.000 prebivalcev, Slo-

vanov in Albancev. Na hribu nad mestom so razvaline starega srbskega gradu. Poleg 24 mošej se vidita dve grški in ena katoliška cerkev. Industrija, obrt in trgovina eveto. Izdeluje se orožje, lončenina, tkanine, posebno se dviga strojarstvo. Rodovitna okolica daje veliko sadja, vina in tobaka. Trgovinski promet znaša na leto štiri milijone kron. Nekdaj so izdelovali v Prizrenu orožje za ves Balkan.

Naša desetletnica.

Koncem decembra poteče deset let, odkar izhaja "Proletarec." Meseca januarja 1906. je izšla njega prva številka; s prvo izdajo leta 1906. stopa torej list v drugo desetletje svojega obstanka. Deset let je kratka doba, pa je tudi dolga; v zgodovini sveta šteje jako malo, v zgodovini modernega delavskega gibanja, v življenju delavskega lista pa obsega tako množino dogodkov, toliko dela, truda, boja skrbi in uspehov, da se je že vredno koncem takega razdobja malo ozreti nazaj in pogledati, koliko upov se je uresničilo, koliko se jih je izjalovilo, koliko ciljev je doseženih, koliko jih je še daleč na poti.

Zaradi tega izide prva januarjska številka "Proletarca" kot "jubilejna" izdaja in bo v tem zmislu urejena.

Vse slovensko socialistično gibanje v tej deželi je spojeno s "Proletarcem". Zavedni proletariati našega naroda v Ameriki je že davno spoznal, da je "Proletarec" kot slovenski glasnik Jugoslovanske Socialistične Zveze edini izmed vseh tukajšnjih listov resnično delavski, dasi se poslužuje tega imena iz reklamnih ozirov skoro vse slovensko časopisje v Ameriki. "Proletarec" zastopa interese delavskega razreda in ne pozna v tem oziru nobenega kompromisa. Kar je delavstvu škodljivo, je škodljivo, in se ne more z nobenim obračunom in z nobenim "postavljanjem na stališče" izpremeniti v koristno. Zato se ni postavljala "Proletarec" nikdar na nobeno drugo stališče kakor na delavsko, in se tudi za naprej ne bo dal premakniti.

Svet je velik in življenje je pisano. Mnogo je velikih, globoko v interese človeštva segajočih dogodkov tudi izven rudniške jame, tovarne in delavnice. Ali tistega, kar se godi v parlamentih in vladnih uradih, v kabinetih diplomacije in za kulturne politike, v taborih in na bojiščih, ne sme delavec gledati z drugimi očmi kakor z delavčevimi, če noče izgubiti samega sebe in postati žoga sil, ki se hočejo igrati z njim.

"Proletarec" se je vestno trudil, da bi bil delavec svetovalec in vodja na potih, ki se ti sočkrat križajo in kakor mreža prepletajo; vprico vseh dogodkov tega življenja je luščil jedro iz skorje in lupine ter izkušal pokazati delavcem, kje so njihovi interesi in kakšna je metoda za njih zaščito.

S svojo nepopustljivostjo in doslednostjo si je "Proletarec" seveda pridobil mnogo sovražnikov. Ali naloga delavskega lista ni delati prijazen obraz tistemu, ki bi se sicer jezil. Kdor se bojuje za veliko načelo, mu mora ostati zvest tudi v najljutejšem viharju, in "Proletarec" lahko pravi, da mu je ostal zvest vseh deset let.

Temu velikemu načelu pa je "Proletarec" ravno s svojo nevpogljivostjo pridobil tudi mnogo

prijateljev in novih bojevnikov. Armadni zbor slovenskih socialistov v Ameriki šteje mnogo mnogo takih članov, ki so prvo spoznanje pravih delavskih interesov zajeli iz tega lista, in mnogo takih, ki so svoje socialistično znanje utrdili in obogatili iz njegovih člankov in razprav.

Zato pa je "Proletarčeva" desetletnica prava desetletnica zavednega delavstva v Ameriki in naša slavnostna izdaja je namenjena najširšim njegovim krogom.

Naše klube, naše zastopnike in sploh vse prijatelje lista prosimo torej, da razvijejo agitacijo za čim večje razpečanje jubilejne številke, za katero se uredništvo in upravništvo potrudita, da bo ugajala vsakemu odjemalcu. List bo urejen primerno slavnostni priliki; obsegal bo raznovrstne članke zanimive vsebine, izključno izobrazno čtivo, in bo lepo ilustriran.

Cene so sledeče:

Posamezen iztis stane 5c			
10 iztisov	\$.45	200 iztisov	\$5.50
25 "	 1.00	300 "	 8.00
50 "	 1.85	400 "	 10.00
70 "	 2.50	500 "	 11.50
100 "	 3.25	1000 "	 19.00

Sodrug! Prihodnje leto bo za ameriške delavce jako važno, ker bodo v jeseni nacionalne volitve, pri katerih se bo odločevalo o velikih vprašanjih. Tudi "Proletarec" bo to nalagalo velike dolžnosti, kajti v borbi je vrednost neodvisnega delavskega časopisa neizmerna. Začnimo leto uspešno, da ga tudi uspešno zaključimo! Razširimo slavnostno številko "Proletarca" povsod med slovenskim delavstvom, razvijmo s tem agitacijo za list in pripravimo agitacijo za volitve!

Izpolnite ta kupon, izrežite ga in pošljite našemu upravništvu:

UPRAVNIŠTVU "PROLETARCA"
4008 W. 31st St.,
CHICAGO, ILL.

Pošiljam dol. cent. za

..... iztisov slavnostne številke

"Proletarca".

Pošljite na naslov:

Ime

Ulica

Mesto

Ministrske ideje.

Ko je reakcionarni gubernator Hvostov postal minister za notranje zadeve na Ruskem, je pripovedoval časnikarjem vsakovrstne moderne reči o svojih namenih, kakor da se je črni nazadnjak čez noč prelevil v najsvetlejšega naprednjaka. Kdor ga je poslušal in mu verjel, je moral misliti, da napravi novi minister iz Rusije najsvobodnejšo državo.

Ali Hvostov je star lisjak in si misli: "Jaz govorim zato, da me ne spoznaš in da ne ugaeneš mojih namenov." Ruski delavci ga pa, kakor je videti, rajši sodijo po njegovih starih dejanjih kakor pa po novih besedah.

Ravno z delavci pa ima Hvostov velike namene, kajti neumen ni, pa ve, kakšno moč predstavlja delavstvo. Delati se jim zana prijatelja, in kakor Rockefeller v Ameriki jim tudi on na Ruskem privoščil organizacijo; le taka naj bo, kakor si jo on želi. Za označbo take organizacije se poslužuje izraza, ki je postal tekom vojne nekako modern. V enem svojih programnih govorov je dejal:

"V prvi vrsti mislim na strokovno organizacijo na nacionalni podlagi. Mednarodni značaj delavskih organizacij je dobil izza leta 1914. nepopravljivo razpoko. Spominjajte se le na polemiko izmed Plehanova in Lenina. Upam, da dobe delavske organizacije, ne da bi izdale svoje interese, naroden značaj".

Gospod Hvostov v Petrogradu in gospod Bethmann-Hollweg v Berlinu bi si lahko segla v roke. Povsem enake ideje imata in ob tem soglasju misli se nič ni treba bati, da ne bi sedaj sovražne vlade kmalu po vojni dosegle sporazuma. Sploh pa plaši ideja "nacionalnih" delavskih organizacij in nekakšnega "nacionalnega socializma" sedaj po mnogih glavah.

Hvostov ve, kaj hoče. "Organizacija na nacionalni podlagi" je na njegovem jeziku le izraz

za tisto, česar ne sme javno povedati, namreč za organizacijo brez moči. V drugih možganih je pa to enostavna konfuzija in izhaja iz absolutnega nepoznavanja socializma, večsi iz popolne stupidnosti. Nacionalen socializem je namreč ravno taka reč kakor suha voda, leden ogenj, ali pa nemiren mir. Socializem in mednarodnost sta neločljiva pojma; socializem je internacionalen, ali pa ga sploh ni.

Kapitalizem bi si v pest smejal, če bi bili delavci tako neumni, da bi sedli na te limanice. Potem bi bilo treba le še farje poslati med nje, da bi ločili te "nacionalne organizacije" po verah; po enaki pravici bi jih potem še razdelili po estetičnih nazorih, po velikosti, po debelosti, in kmalu bi dosegli, da bi moral biti vsak delavec "organizacija" zase.

Toda vsa moč delavstva je v solidarnosti, in to je temeljni nauk socializma. Ker se razteza kapitalizem po vsem svetu, mora tudi proletarska solidarnost obsegati ves svet, vse dežele, vse narode. In ideja internacionalnosti ni dobila v vojni nobene razpoke, ampak ta vojna je le pokazala, da je bilo doslej premalo mednarodnosti, iz česar logično ne sledi, da je treba še njene ostanke pometati na smetišče, ampak da je treba Internacionalno tako okrepčati, da je ne bo mogel noben nacionalistični vihar več razdejati.

Če ne bi hinaveci zlorabljali nacionalnega imena, bi se človek kmalu pomenil. Na "nacionalni" podlagi so delavske organizacije tudi doslej; Slovence je Slovenec, Nemec je Nemec, Turek pa Turek. Ali kadar govore lieemerci o nacionalnem stališču, mislijo nacionalistično, šovinistično, kar seveda izključuje mednarodnost. Kar hočejo oni, je sovražstvo narodov, kar hočemo mi, je solidarnost narodov na podlagi enakih pravic in vzajemnega spoštovanja.

Od kapitalističnih ministrov seveda ni pričakovati, da bi se ogrevali za to.

Kosti se morajo zbirati.

Poljedelsko ministristvo v Avstriji razglasa, da je nastalo veliko zmanjkanje umetnih gnojil, ki vsebujejo fosfor, ker se za izdelovanje mineralnega superfosfata potrebna surovina, imenovana fosforit, dobiva čez morje in se sedaj ne more uvažati. Toda iz kosti se da napraviti koščena moka in animalni superfosfat, kar kmetijstvo sedaj nujno rabi. Ministrstvo naroča, naj župani organizirajo sistematično nabiranje kosti po svojih občinah. Tudi šolski otoci se smejo porabljati, da bodo hodili od hiše do hiše nabirati kosti. Če ni v bližini kupa, naznani družba "Colla" na Dunaju, kje je njen zastopnik, ki kupi kosti.

Kako skrbna mati je avstrijska vlada, kajne! V času miru si ni nikdar delala tolike brige. Ali če bi bila črnorumeni vlačuga ostala mirna, kar bi se bilo spodobilo, ne bi bilo sedaj treba rabiti otrok, da nabirajo kosti.

Nemško-turško vseučilišče.

Pod pokroviteljstvom in po navodilih nemške vlade so ustanovili nemško-turško univerzo v Carigradu in so že pričela predavanja nemških profesorjev. Kot prvi je pričel predavati profesor Nord v turškem jeziku o evropskem civilnem pravu.

Nikar ni treba misliti, da dela to nemška vlada iz prekipajočee ljubezni do znanosti! Doma je o virala vsak razvoj vede, če ni bil poraben za militarizem in najposobnejši učenjak ni mogel postati profesor, če je bil slučajno socialist. Toda Viljemovi trabantii vedo, da je nemško vseučilišče spajeno z nemškim vplivom v Turčiji. Ustanovitev te univerze stoji na enakih stopnji kakor nameščenje nemških svetovalecev v vseh turških ministrstvih, in vse to služi nemškemu kapitalističnemu imperializmu.

Anglija in Zeppelin.

"Berl. Tagebl." poroča iz Lugana: Marconi, ki se je vrnil iz Anglije, poroča, da so Angleži sedaj prepričani o vrednosti zračnih ladij in da so začeli graditi take zračne ladje. O bombnih napadih Zeppelinov, ki jih je Marconi sam v Londonu opazoval, pravi, da je nastalo ob začetku bombardiranja in grmenja brančnih topov "nekaj panike." Bombe iz Zeppelinov so imele tako eksplozivno silo, da so raztrgale cele hiše. Marconi se je izrazil tudi o mučnem vtisku, ki ga je napravila abstinencia Italije ob balkanske operacije pri Angležih. Zato pa je ves London navdušen za Cadorno.

Nove turške železnice.

Iz Carigrada poročajo, da je parlamentarna zbornica potrdila izdajo poldruga miliona funtov za zgradbo sledečih železnic:

Angora-Erzurum, Erzurum-obal Črnega morja, Muratli-Rodosto ob Marmarskem morju, stranska proga od železnice Angora-Erzurum do Črnega morja, nadalje Samsun ob Črnem morju-Sivas, Usunkepri v turški Trakiji-Kešav-Marmarsko morje. Železnice Angora-Erzurum je 36 kilometrov že dograjenih.

Armadni jezik.

Namestništvo na Češkem je naznanilo praškemu magistratu, da se mora v obveščanju z vojaškimi oblastnjami posluževati edinele nemškega jezika kot službenega jezika armade.

Tako se namreč izpolnjujejo obljube namestnikov, okrajnih glavarjev in drugih k. k. organov, da bodo vsi narodi enakopravni

Pri grških volitvah je zmagala stranka sedanjega ministrskega

VABILO K VESELICI,

— katero priredi —

društvo "Bonairski Slovenci" štv. 79, S.D.P.Z.
v svojem lastnem domu dne 1. januarja 1916,
z začetkom ob 6ih zvečer.

Po veselici bode igrala domača godba. Ravnotako bode skrbel za to izvoljeni odbor za dober prigrizek, pijačo in smodke.

Kdor od članov društva se ne udeleži veselice, bode moral plačati 50c v društveno blagajno.

Toraj sobratje in prijatelji od tu in iz okolice se uljudno vabijo, da prisostvujejo tej veselici.

ODBOR.

Vabilo na veliko plesno veselico z igro in šaljivo pošto,

katero priredi

Socialistični Klub štv. 137 v Kenoshi, Wis.
dne 31. decembra na Silvestrov večer v Columbia Halli.

Začetek točno ob 7 uri zvečer.

Tem potom najuljudnejše vabimo vse Slovence in Hrvate iz mesta in okolice, da se naše veselice blagovolijo udeležiti in preživeti ob zaključku starega leta par veselih ur med nami. Natančni program cele veselice je tiskan na posebnih letakih. Veselilni odbor bode skrbel, da bode vsakdo točno postrežen.

Vstopnice v predprodaji 15c. Pri vratih 25c. Ženske proste.

(2x)

ODBOR.

Vabilo na veselico,

katero priredi

Slovenska Podporna Društva in Socialistični Klub

skupaj v "Slovenskem Izob. Domu" na Franklin, Pa.
na Novega leta dan, dne 1. januarja 1916

PROGRAM:

Slovenska tamburaška godba igra izbrane komade. — Deklamacije in uprizoritev šaljive igre v dveh dejanjih: "Doktor Veznal in njegov sluga Štipko Tiček". Burko igra "Slovensko izobraževalno društvo Vihar" iz Dunio, Pa.

Uljudno se vabi občinstvo iz cele okolice na ta zabavni večer. Za pijačo in prigrizek bode točno skrbel zato izvoljeni odbor.

Vstopnina za moške \$1.00. Dame proste.

(2x)

ODBOR S. I. D.

KONEC VILLOVE REVOLUCIJE.

Odkar so Zedinjene države definitivno priznale Carranza za predsednika v Mehiki, je Villo zapustila sreča. Ameriška vlada je tedaj prepovedala izvoz orožja in municije v Mehiko za vsako bojno stranko razen vlade, brez pušk in smodnika je pa revolucija le v kakšni burki mogoča. Zdi se pa, da je bilo tudi število Villovih pristašev vse premajhno in da ima Carranza res večino v deželi. Zadnje bitke, v katerih je Carranza general Obregon dosegel znatne uspehe, so prepričale Villo, da mu ne daje nadaljni upor nobenega upa na zmago več, in dne 20. je prišlo med obema strankama do sporazuma.

Na ameriških tleh, v mehiškem konzulatu v El Paso se je sešla konferenca, na kateri je zastopal Carranzovo vladno konzul Garcia. Po daljšem pogajanju sta obe stranki dosegli sporazum na podlagi sledečih pogojev:

Vsem Villovim pristašem dovoli Carranzova vlada popolno amnestijo.

General Villa zapusti Mehiko. Villovi poveljniki izroče kraje, ki jih imajo še v svojih rokah, Carranzovi vladi.

Vilove čete se pridružijo Carranzovi armadi. Proti Zapatistom v državi Morelos se izvede skupna kampanja.

Zdi se, da Carranza res ni najslabši predsednik. Popolna amnestija za Villove pristaše je vsekakor znamenje, da ima vlada primerno zmernost. Boj proti Zapatistom najbrže ne bo težak, ker nimajo izven države Morelos nikjer opore; torej je pričakovati, da se vrne v Mehiko kmalu popoln mir. Potem se bo kmalu pokazalo, če je Carranzova vlada sposobna, da ga ohrani in da izvede reforme, ki jih je obljubovala mehiškemu narodu, dokler je bila še revolucionarna stranka.

PREVEČ DAVKOV!

Socialistični "Vorwaerts" se bavi z govorom nemškega tajnika državnega zaklada dr. Helfferich, ki je hvalil stanje nemških financ. Vorwaerts ni tako optimističen kakor Helfferich, in pravi:

Z novim vojnim posojilom v znesku 10 milijard mark dosežejo vojni dolgovi 40 milijard, kar zadostuje po Helfferichovih besedah do marca. Obresti od 40 milijard znašajo dve milijardi, za amortizacijo je pa še povrh treba 500 milijonov na leto. Iz tega izvaja socialistični list, da se morajo vladni dohodki podvojiti, če se hočejo pokriti taki izdatki. L. 1909. so se zvišali davki za 500 milijonov mark, ne da bi bil odpravljen deficit. L. 1913. je bilo sklenjeno enkratno obdavčenje premoženja v znesku ene milijarde. V sedanjem položaju se ne morejo zvišati davki. S tem bi se podražila živila in surovine; če bi se pa zvišala carina, bi se lako nemška industrija uničila. Treba je celo opustiti nekatere carine; ali s tem se zmanjšajo dohodki vlade. Zato je neizogibno; da pove vlada, na kakšen način misli pokriti ogromne izdatke, ki jih povzročajo vojni dolgovi.

528.227 MOŽ.

Na vprašanje poslanca P. P. Moltena v angleškem parlamentu je odgovoril ministrski predsednik Asquith, da znašajo angleške izgube od začetka vojne do 9. decembra t. l. 528.227 mož.

V Belgiji in Franciji je bilo mrtvih: 4892 častnikov in 77.473 vojakov; ranjenih 9943 častnikov in 241.359 vojakov; pogrešenih 1699 častnikov in 52.685 vojakov. Skupaj 387.988.

V Dardanelah: Mrtvih 1667 častnikov in 24.535 vojakov; ranjenih 3028 častnikov in 72.781 vojakov; pogrešenih 350 častnikov in 12.194 vojakov. Skupaj 114.555.

Na drugih bojiščih: Mrtvih 817 častnikov in 10.543 vojakov; ranjenih 694 častnikov in 10.953 vojakov; pogrešenih 100 častnikov in 2518 vojakov. Skupaj 25.684.

120.000 MRTVIH.

Izmed velikih držav je imela Anglija doslej najmanjšo armado na bojiščih, kajti obilgatne vojne službe sploh nima in v večjem slogu je začela rekrutirati šele po izbruhu vojne. Kdor se prijavi za vojno službo, pa ne more biti naravnost iz rekrutnega urada poslan na bojišče. Najprej ga morajo vendar nekoliko izuriti in naučiti streljati.

In ta, za "moderne" razmere mala armada je imela doslej 528.227 mož izgub, med njimi blizu 120.000 mrtvih. Ranjenih ima 338.758.

Stodvajsetisoč mrtvih! Če bi govorili o Nemčiji ali Rusiji, bi morali navesti vse drugačne številke. Govorimo pa o

Avstralsko žito za Italijo.

Kakor se poroča iz Avstralije, je Italija vprašala, pod kakimi pogoji bi mogla dobiti od tam 100.000 ton pšenice. Za prevoz da Italija svoje ladje na razpolago.

Japonska municijska industrija.

Poročilo lista "Neue Zuercher Zeitung" je sklenila japonska vlada, da bo v prvi vrsti pomagala z municijo Rusiji. V ta namen je baje najela sto podjetij s 100.000 delavci, vrh tega pa hoče ustanoviti še državno municijsko tovarno.

Konfiscirano premoženje.

Brnsko deželno sodišče je proglasilo konfiskacijo premoženja bivšega knjigovodje Josipa Zamazala iz Brodka pri Procu, ki je obtožen špionaže. Proces proti Za-

mazalu in njegovim tovarišem se je pričel 6. decembra na Dunaju.

Še manj moke.

Ogrska osrednja družba, ki ima ves promet z žitom in z moko v rokah, razglasa, da zaradi transportnih težav ne bo mogla izpolnjevati svojih obljub glede preskrbovanja moke. Budimpešta je samo do srede decembra preskrbljena z moko, tako da se bodo morala najbrž zmanjšati nakazila na moko.

V New Yorku so dovolili prodajo konjskega mesa. Zgovoren dokaz, da je "prosperiteta" v deželi.

Villa je opustil revolucijo, toda po poročilih meščanskih časopisov

mali armadi. Tu se ne more reči, da se namenoma išče največja groza. Ali ne pove že 120.000 dovolj?

NA KITAJSKO!

General Hvang Hsing, ki je bil prvi vojni minister kitajske republike, se pripravlja na odhod iz Medin, Pa. in se hoče odpeljati na Kitajsko s prvimi parnikom, da se bo bojeval proti obnovitvi monarhije. Kitajsko republikansko društvo je organiziralo kampanjo proti uvedbi monarhične vlade; od njegovega predsednika Tong King Conga je prišlo poročilo o generalu Hvang Hsingu. Dobil je tudi brzojav od kitajskega aviatika Tom Guna, ki ponuja svojo službo revolucionarnemu gibanju.

Ameriška poslaništva v Christianiji, Kodanju in Stockholmu so objavila izjave, da nima ameriška vlada nobene zveze s Fordovo ekspedicijo.

Billy Sunday je bil v Syracuse, N. Y., sedem tednov na "misjonu". Za to je dobil 23.962 dol. 27 centov. Tako se že izplača govornišvo. Poneumnjevanje ima še vedno najboljšo ceno.

Ruski finančni minister pripravlja zakon za zvišanje posrednih in neposrednih davkov in upa, da se zvišajo vladni dohodki vsled tega za 636 milijonov rubljev na leto. — Veselje za ljudstvo!

Nemški kajzer je bolan. Zato mora ostati v Berlinu in ne more na zapadno bojišče, kakor je nameraval. Kajzer je sicer največji junak v Nemčiji, toda zdi se nam, da ga ne bodo na zapadnem bojišču prav nič pogrešali.

Gompers je dejal predsedniku Wilsonu, da je organizirano delavstvo pripravljeno podpirati vladne oboroževalne načrte in mu je svetoval, naj imenuje delavskega zastopnika v vojno komisijo. Gompers govori več kot bi smel.

Demokratični poslanci izjavljajo zastopnikom sufražetom, da se ne bo kongres v sedanjem zasedanju na noben način bavil z žensko volilno pravico. Kaj pa imajo pametne ženske sploh pričakovati od kapitalističnih strank?

Kongresnik Roberts iz Massachusettsa je vložil predlog, naj se dovoli 7.500 dolarjev, da se kupi obleka, ki jo je imel na sebi predsednik Lincoln, ko je bil l. 1865. ustrelen v gledališču Ford. — Precej draga obleka! Tudi patriotizem gre za profitom.

Dosedanji poslanik za Chile, Henry Frather Fletcher, je od predsednika Wilsona imenovan za poslanika v Mehiko. Od Carranze je pa Eliseo Arredondo imenovan za mehiškega poslanika v Zedinjenih državah. Diplomatične vezi med Ameriko in Mehiko, ki so bile prekinjene skoraj tri leta, so s tem zopet spojene.

Državni tajnik Lansing se pritožuje, da se ni neka ameriška tovarna, ki ima ogromne profite od municije za zaveznike, niti udeležila konkursa, ki ga je ameriška vlada razpisala za dodajanje streliva zase. Kako naiven je Lansing! Mož res misli, da izdelujejo milijonarji take reči iz patriotizma! Na ljubo manjšemu profitu pač ne izpušče velikega.

Avstrijski narodi se prepirajo. Ali to je "plemenit prepir." Prerekaajo se namreč zaradi vprašanja, kdo je bolj rešil krono in tron. Da so vsi skupaj pogubili sami sebe, je menda brez pomena. Odgovor na njih "glavno" vprašanje jim bo pa kmalu dal kajzer Viljem, ki pravi, da je vse storil on in njegov generalštab. In tudi on bo zahteval "kompenzacije."

Proces proti Villiamu Raoulu, morilec sodruka Jauresa, ki bi se bil moral ta teden pričeti v Parizu, so odgodili na nedoločen čas. Utemeljili so odgoditev s tem, da bi proces v sedanjem času lahko kalil javni mir. Villiam Raoul mora biti torej hvalažen vojni. V Avstriji nimajo takih skrbi: v Sarajevu se niso zbal, da bi proces proti zarotnikom zoper Franca Ferdinanda kalil javni mir, ampak so enostavno razglasili naglo sodbo. Tako so dobili ugodno priliko, da so poleg sedmih "zarotnikov" lahko še par tucatov drugih. Bošnjakov obesili. Sicer pa ne vemo, ali bi bila tudi francoska justica tako rahločutna napram "javnemu miru", če bi bil kdo namesto socialističnega vodje umoril n. pr. predsednika republike.

je konfisciral še baje milijon akrov Hearstovih zemljišč v Mehiki. — Zdaj bo pa vendar treba povedati vojno! Če ne stori tega Wilson, jo napove Hearst.

V Pittsburghu je bankrotirala neka banka. 30.000 šolskih otrok je izgubilo svoje prihranke. Neki socialist je razkril vzroke bankrota. Zaprl so ga. Zdaj je pač vse v redu?

Henry Ford je na poti v Ameriko. Tam nekeje v Evropi je pustil svojo ekspedicijo na cedilu. Dejali bi, da je bil ta izlet nekoliko predrag.

Štiri železnice v West Virginia so uveljavile ordinanco, da se žganje ne pripusti kot osebna prtljaga. To so železnice Chesapeake &

Ohio, Baltimore and Ohio, Kanawha and Michigan in Western Maryland. — West Virginia ostane zato vendar West Virginia.

Pred petimi leti je 2000 volileev v Adams County v Ohio izgubilo volilno pravico, ker se jim je dokazalo, da so prodali svoje glasove. Sedaj jim je volilna pravica vrnjena. Ali jo bodo zopet prodajali?

Da znajo biti Amerikanci tudi v nezmisljenostih veliki, je dokazal Ford.

Po vzhodu so o božiču divjali hudi viharji. Tudi nekoliko ljudi je mrtvih. Ali človek jih pokolje še več.

Na zapadnem bojišču je bil o božiču tak dež, da so morale vse operacije počivati. — Oblaki so vplivnejši od papeža.

V kongresu je že doslej vloženih 6700 predlogov. Koliko je med njimi pametnih?

Švicarska vlada je odklonila predlog, da naj pri vojskujočih se državah posreduje za mir.

predsednika Skuludisa. Volitve so bile "svobodne" pod bajonetom.

Španski parlament je razpuščen. Nove volitve bodo pred marcem.

Železen denar po 10 fenigov vpletujejo na Nemškem. Kako velik bo moral biti, če bo res vsak kos vreden 10 fenigov?

Če bi vsi, ki žele mir, izvajali posledice iz svojih želja, bi bil jutri vojne konec.

Viljem je baje nevarno bolan. To se telegrafira žično in brezžično, o tem se pišejo članki. Vsako minuto je mnogo ljudi nevarno bolnih; o tem ne zamijavka noben maček.

V bolnišnici.

Mr. Mike Sutko, 4624 Marshfield Ave., Chicago, je bil v neki bolnišnici celih 11 mesecev. O tem nam je pisal sledeče: "Sprejmite moje iskreno voščilo in čestitke k božičnim praznikom. Jaz sem bil zelo bolan vsled bolečin v želodecu, ter nisem zamogel ničesar uživati. Celih 11 mesecev sem se zdravil v Wesley Memorial bolnišnici na 25 in Dearborn cesti, Chicago, Ill. Tam so mi zdravniki nasvetovali, da naj rabim Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino in sicer 4 krat na dan. Naravno da sem se ravnal po tem nasvetu in sedaj sem zopet popolnoma zdrav. Vsakdo kdor trpi kake bolečine v želodecu, naj bi rabil to zdravilo! Mike Sutko." — Bolečine v želodecu, ki so v zvezi z zabasano željo (zapeko), nervoznostjo in telesno slabostjo naj se zdravi s Trinerjevim ameriškim zdravilnim grenkim vinom. Cena \$1.00. Dobiva se v lekarnah. Jos. Triner, izdelovalec, 1333-1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Bolečine v hrbtu ali križu bodo kmalu ponehale, ako boste drgnili oboleli del s Trinerjevim Linimentom. To zdravilo prežene tudi bolečine iz drugih delov telesa. Cena 25 in 50c, po pošti 35 in 60 centov. (Adv.)

John Teran, krojaški mojster, Ely, Minn. tem potom cenjenemu občinstvu naznanja, da se je preselil iz farne nazaj v mesto. Odprl sem krojaško delavnico v Louis Grzetovi hiši. Čitateljem Proletarca in drugim se priporočam v izdelavanje novih oblek, kakor tudi krpanja, popravljanja in likanja starih. Vse po zmerno niski ceni. Znano vam je, da Teran obleko vseeno okreši, akoravno jo je drugi ustvaril. (2x Adv.)

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Urađuje od 12 A. M. — 3 P. M. in od 8—10 P. M. V sredo in ne deljo večer neurađuje.

Tel. Canal 476. 1801 So. Ashland ave. Tel. residence: Lawndale 8994.

James F. Stepina, predsednik.
Christian R. Walleck, I. podpreds.
Emanuel Beranek, II. podpreds.
Adolf J. Krassa, blagajnik.

Ravnateljjski odbor:
Michael Zimmer, z. čelnik
Emanuel Beranek
Dr. Anton Blankini
Abel Davis
John Fucik
A. V. Ger nger
John C. Kraus
James F. Stepina
C. R. Walleck

AMERICAN STATE BANK

1825-27 Blue Island Avenue, blizu 18-ste ulice, CHICAGO, ILL.

Glavnica in prebitek . . . \$500,000.00
ODPRTO: Pondeljek in v četrtek do 8½ zvečer, vse druge dneve pa do 5½ popoldan.

10 kron za \$1.50	100 kron za \$14.95
20 kron za \$3.00	300 kron za \$44.85
30 kron za \$4.50	500 kron za \$74.75
50 kron za \$7.50	700 kron za \$104.65
70 kron za \$10.45	1000 kron za \$149.00

Pošiljamo denar v stari kraj in jamčimo, da se pošteno izplača ali pa Vam vrne.

Direktna zveza s Prvo Hrvatsko hranilnico in posojilnico v Zagrebu in njenimi podružnicami.

Pošiljamo denar vojnim vjetnikom v Srbijo, Rusijo, Angleško in Francosko.

Govorimo vse slovanske jezike.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalice, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastonj.

Vse delo garantirano.

Naznanilo in priporočilo.

S tem vljudno naznanjam vsem cenjenim odjemalcem, da sem se vsled naraščajočega prometa v moji trgovini, začetkom decembra t. l. preselil iz Jolieta, Ill., v

CHICAGO, ILL., NA 1827 W. 22nd STREET.

Da sem se preselil v večje mesto, ali razširil svojo obrt je jasen dokaz, da je A. Horwatov importiran kranjski brinjevec, slivovec in tropinovec v resnici dobra pijača, zato je tudi vsestransko priljubljen.

Edina slovenska importna tvrdka A. Horwat izdeluje iz kranjskih zelišč tudi Zdravilno grenko vino in Kranjski grenčec, ki prekaša vse druge, tevrstne pijače in je človeku v krepčanje ter zdravje.

Jaz prodajam blago tudi ceneje, kakor katera druga tvrdka, to pa zato, ker opravljam večinoma sam vse posle.

Cenjenim odjemalcem se še vnaprej toplo priporočam. Z velespoštovanjem

A. HORWAT,
1827 W. 22nd St., Chicago, Ill.

VRNIMO SE!

V lekarnah

Cena \$1.00

Prav radi se spominjamo onih dni, ko smo bili krepki in polni zdravja in življenja, in ko si bil v svesti, da je ta svet nebeški raj, poln sreče in veselja za nas. Kaj nas je zadelo, da nismo več onega menja; da smo premenili svoje navade in se odtujili od srednje poti, ki se imenuje zmernost v vsaki stvari? Vrnimo se k stari navadam, k navadni hrani, k bolj resnemu delu, k svežemu zraku, a zlasti pa moramo pazno skrbeti za svoje prebavne organe, da preprečimo zabasano in nje posledice, ter slabost in nervoznost. Kakor hitro opazimo nered, ne pozabimo na

Trinerjevo Ameriško Zdravilno Grenko Vino

To zdravilo je jako važnega pomena, ker pospešuje delovanje prebavnih organov in tako nam povrne prejšnje navadno zdravje za dobo dokler zopet ne pademo v razvade.

To zdravilo tudi —
PREKINE BOLEČINE IZ DROBJA,
ODSTRANI ZABASANOST,
DOPRINESE OKUS DO HRANE,
POMAGA PREBAVLJATI,
OKREPCA PREBAVNO MOČ,
OHRANI ORGANE DELAVNE,
ODSTRANI NERVOZNOST.

Urejuje, okrepuje, daje novo moč, prepreči in odstrani zabasano, potolaži glavobol, da je pomoč dekletom in ženam v slučaju neprilik, ter vseh drugih enakih boleznih.

Ako hočete preprečiti bolečine, imejte vedno pri roki TRINERJEVO LINIMENT in ribljite telo z njim kadar čutite najmanjšo bolelost, bodisi revmatično ali nevralgično. Cena 25 in 50c, po pošti 35 in 60c.

JOS. TRINER

Izdelovalec,

1333-1339 So. Ashland Ave.

Chicago, Ill.